

Rózsa Péter: Város és környezet. Bevezetés a települések környezettanába. – DE Kosuth Egyetemi Kiadója. Debrecen, 2004. 200 p.

Napjainkra erőteljesen fölértékelődött a település és környezet komplex rendszere. A rendkívüli, gyakorta szélsőségesse váló természeti csapások, események nagyjából a városokra, a településekre és környezetük kapcsolatrendszerére vetődnek. A mindennapi szemlélő, olvasó többnyire a folyamatok szélsőséges megnyilvánulásformáival szembesítődik-szembesül.

RÓZSA Péter könyve „e leegyszerűsödő szemléletmód kialakulását megelőzendő”, a települések környezettani alapjai, a város és környezet kapcsolatrendszerének ismertetésére vállalkozik. A mű – a szerző megfogalmazása szerint is – elsősorban a föld-, valamint a környezettudományok iránt érdeklődők, ill. az azzal foglalkozók és az azt tanulók számára készült.

A környezettan interdiszciplináris jellege, több tudományághoz való kapcsolódása aránylag nagy mozgásteret biztosít az e témakör feltárását megcélzó kutatásoknak, írásoknak. E könyv tartalma, fölépítése, az egyes fejezetek terjedelme, a környezeti tényezők ismertetése a szerzőnek a város és környezet viszonylatában kialakított szemléletét, gondolatmenetét érvényesíti.

Az első fejezetben az urbanizáció tér- és időbeliségéhez kapcsolódó általános alapfogalmak, folyamatok ismertetése után, a városfejlődés magyarországi sajátosságainak kissé rövidnek tűnő összefoglalása következik. A „városok környezeti hatásai” címet viselő második fejezet az emberi települések talajra, domborzati, vízrajzi-vízföldtani, éghajlati és életföldrajzi tényezőkre kifejtett hatásait összegzi, ismerteti a városi és a természetközeli ökoszisztéma legjelentősebb különbségeit, tértípusokat azonosít.

A könyv terjedelmének 1/3-át „a városok környezeti állapotát befolyásoló tényezők” bemutatása foglalja el. Az épített környezetre hatást gyakorló tényezők objektív (természeti és társadalmi), valamint szubjektív csoportba sorolódnak. A szerző kitűnő szakképzettségével magyarázható, hogy a legaprólékosabb, talán legsikerültebb ismertetésben a földtani, felszínalaktani folyamatok részesülnek. Ugyaníde kapcsolható a természetes és mesterséges építőanyagok károsodási folyamatainak alapos bemutatása. Ezzel szemben, a szubjektív károsító tényezők elemzése I oldalnál bővebb terjedelmet is megérdemelne.

Öt törvény ismertetését tartalmazza „Az épített környezet védelmének helye a környezetvédelem cselekvési rendszerében” című utolsó fejezet. A jogi eszközök bonyolult kapcsolatrendszerére történő utalás mellett összegződik az épített környezet védelme, mint környezetvédelmi tevékenység.

Jól áttekinthető, világos szerkezetű, érthető nyelvezetű könyvvel gyarapodott az e témakör iránt érdeklődő olvasóközönség. A mondanivalót 62 ábra és 26 táblázat magyarázza, 22 fehér-fekete kép teszi szemléletesebbé. A szöveghez jól kapcsolódó grafikai anyagban nem zavaró az „elmosódottság”, vagy a túlzásfűlttség jeleit mutató néhány ábra jelenléte (1–10., 3–14., 3–15., ill. 1–4. ábra).

Túlnyomórészt magyar és angol nyelvű munkákat sorakoztat föl a 13 oldalnyi, széles körű irodalomjegyzék. Talán az olvasó számára több szempontból is előnyösebb lenne a kiadványok témakörök szerinti, akár az egyes fejezetek utáni csoportosítása.

A szerző már a bevezetőben fölállítja a könyvben érvényesülő gondolatmenetet, és vitára ösztönzi olvasóit a fölépítés vagy a tartalmi súlyozással kapcsolatban.

Elmondható, hogy a vitára ösztönző – és vitát érdemlő könyvet nemcsak a környezettudományok, a város és környezet kapcsolatrendszeréért érdeklődők forgathatják haszonnal, hanem mindazok akik e komplex rendszer működésében szeretnének eligazodni.

ELEKES TIBOR